

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«БРОВАРСЬКЕ ВИЩЕ УЧИЛИЩЕ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ»
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

ПЕДАГОГІКА

ПРОГРАМА

**нормативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста**

напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання»

(Шифр за ОПІ ФПН.02.02.07)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Комунальним вищим навчальним закладом Київської обласної ради «Броварське вище училище фізичної культури»

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Соловей Ірина Іванівна - викладач вищої категорії.

Схвалено методичною радою КВНЗ Київської обласної ради «БВУФК»

“ _____ ” _____ 20__ року, протокол № _____

Голова методичної ради _____ (Шита Т.А.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста напряму 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» спеціальності 5.01020101 «Фізичне виховання».

Предметом вивчення дисципліни є: головні положення сучасної педагогіки; формування педагогічної позиції щодо процесу навчання учнів; набуття досвіду володіння сучасними педагогічними технологіями; засвоєння форм і методів групової педагогічної діяльності; упровадження дидактичних знань та способів діяльності на практиці.

Міждисциплінарні зв'язки:

Педагогіка пов'язана з науками, що дають змогу глибше пізнати педагогічні факти, явища і процеси, а саме з філософією, соціологією, психологією, етикою, історією й опирається на їхній закономірності.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Загальні основи педагогіки
2. Теорія освіти і навчання (дидактика).
3. Теорія національного виховання
4. Школотзнавство
5. З історії педагогіки

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни «Педагогіка» є:*

- засвоєння теоретичних основ курсу;
- ознайомлення студентів з особливостями професійно-педагогічної діяльності;
- педагогічна підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» до педагогічної діяльності у середніх загальноосвітніх школах, дитячих та юнацьких спортивних школах, а також до взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської та навчально-виховної діяльності фахівця з фізичного виховання.

1.2. *Основними завданнями вивчення дисципліни «Педагогіка» є:*

- отримати уявлення про навчання та виховання особистості;
- навчити орієнтуватися в закономірностях, принципах процесу навчання та виховання;
- опанувати знаннями про різні форми, методи, засоби навчання і виховання;
- оволодіти елементарними навичками аналізу навчально-виховних і проблемних педагогічних ситуацій у сім'ї, колективі;

- розвивати практичні вміння, що забезпечують творчість та ініціативу в різних видах діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- філософські засади основ педагогіки;
- теоретичні основи навчання, освіти й виховання;
- теорію управління та керівництва навчально-виховним закладом.

вміти:

- застосовувати на практиці набуті знання, зокрема вміло підбирати методи, засоби, форми навчання й виховання учнів, забезпечувати розвиток їх творчих можливостей, здібностей.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 135 годин/ 3,8 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ І. Загальні основи педагогіки

Тема 1. Теоретичні основи педагогіки

1.1. *Предмет педагогіки.* Поняття про педагогіку. Розвиток педагогіки як науки. Основні педагогічні категорії. Предмет педагогіки. Розділи педагогіки. Основні проблеми педагогіки.

1.2. *Система освіти і виховання в Україні.* Поняття про систему освіти і виховання в Україні. Основні принципи побудови системи національної освіти в Україні. Система освіти України та її структура. Загальна середня освіта – основна ланка всебічного розвитку особистості учня. Характеристика загальноосвітніх навчально-виховних закладів.

1.3. *Загальна характеристика методів науково-педагогічного дослідження.* Методи науково-педагогічних досліджень: спостереження, педагогічний експеримент, дослідження, бесіди, вивчення педагогічної документації та учнівських праць, письмове опитування, методи кількісного та якісного аналізу результатів дослідження, математичної статистики. Впровадження педагогічного досвіду, наслідків наукових досліджень і досягнень в практику і навчання учнів.

1.4. *Проблема мети в педагогіці.* Значення мети виховання для педагогічної теорії і практики. Поняття про мету виховання. Основні завдання і зміст різнобічного розвитку особистості. Комплексний підхід до виховання як умова забезпечення різнобічного розвитку особистості.

Тема 2. Формування та розвиток особистості школяра

2.1. *Формування та розвиток особистості в національній школі.* Поняття про особистість, чинники формування особистості, їх особливості і взаємозв'язок. Закономірності і рушійні сили розвитку особистості. Виховання – визначальний чинник формування особистості. Дитина як суб'єкт виховання.

2.2. *Вікові аспекти розвитку та виховання особистості.* Проблеми вікової періодизації в педагогіці. Сучасна періодизація розвитку дитинства, педагогічні критерії виділення вікових періодів розвитку дитинства та їх значення в організації навчально-виховного процесу. Індивідуальний підхід до учнів в процесі навчання і виховання

Розділ II. Теорія освіти і навчання (дидактика).

Тема 3. Теоретичні основи навчання й освіти

3.1. *Теоретичні основи навчання й освіти. Предмет дидактики.* Виникнення і розвиток дидактики як складової педагогіки, що вивчає проблеми освіти та навчання. Загальна теорія навчання і методики викладання окремих предметів з основ наук. Взаємозв'язок часткових методик. Основні категорії дидактики: процес навчання, принципи навчання, зміст освіти, методи навчання, організаційні форми навчання.

3.2. *Зміст освіти в його науково - педагогічній основі.* Наукові основи змісту освіти. Відповідність змісту навчання пізнавальним, віковим можливостям учнів. Навчальні підручники, посібники, їх вид та зміст.

Тема 4. Методи й принципи навчання

4.1. *Закономірності й принципи навчання.* Визначення принципів навчання як вихідних положень, що регулюють пізнавальну діяльність учнів і діяльність учителя. Характеристика традиційних принципів навчання. Поняття про закономірності навчання.

4.2. *Методи навчання.* Визначення методу навчання та його структура. Прийоми як складова частина методу і як самостійна дидактична категорія. Різні підходи до класифікації традиційних методів: за джерелом знань, за характером пізнавальної діяльності учня. Вибір методів навчання в залежності від різних умов (мета уроку, зміст матеріалу, що вивчається, джерела інформації, навчальні можливості учнів).

Тема 5. Форми та засоби організації навчання

Види навчання. Поняття про форми організації навчання. Урок як основна форма організації навчання. Підготовка вчителя до уроку. Позаурочні форми навчання. Пошуки ефективних форм навчання в зарубіжній школі.

Розділ III. Теорія національного виховання

Тема 6. Теоретичні основи процесу виховання.

6.1. *Теоретичні основи процесу виховання. Суть процесу виховання. Принципи виховання.* Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Компоненти виховного процесу: мета, зміст, завдання, методи, форми, засоби. Мета виховання. Структура виховного процесу. Принципи виховання.

6.2. *Методи виховання.* Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання, в основу якої покладено цілісну структуру діяльності особистості: методи формування свідомості особистості; методи організації діяльності. Спілкування та формування досвіду суспільної поведінки: методи стимулювання поведінки і діяльності особистості; методи самовиховання.

Тема 7. Форми організації виховної роботи.

7.1. *Розвиток особистості в колективі.* Поняття про колектив і процес його формування. Види дитячого колективу. Виховні функції дитячого колективу. Структура первинного учнівського колективу. Стадії розвитку колективу (за А.С. Макаренком). Закони життя колективу. Педагогічне керування процесом формування колективу. Особливості саморозвитку особистості в колективі.

7.2. *Організаційні форми виховної роботи. Позакласна та позашкільна робота.* Позакласна виховна робота, її форми. Методика колективного творчого виховання. Колективні творчі справи. Позашкільні заклади в системі освіти і виховання. Формальні та неформальні групи. Характеристика дитячих громадських організацій України.

7.3. *Взаємодія школи, сім'ї у вихованні школярів.*

Тема 8. Основні напрями виховання школярів

8.1. *Формування основ наукового та народного світогляду. Розумове виховання школярів.* Світогляд особистості. Народний світогляд як джерело формування наукового світогляду. Структура світогляду: знання, погляди, переконання, вчинки, дії людини. Шляхи формування світогляду школярів. Завдання розумового виховання. Критерії розумового виховання.

8.2. *Напрями виховання школярів.* Основи морального виховання. Основи екологічного та естетичного виховання. Статеве виховання та підготовка до сімейного життя. Виховання свідомої дисципліни, почуття обов'язку та відповідальності. Правове виховання. Фізичне виховання. Трудове виховання та професійна робота в школі. Економічне виховання.

Розділ IV. Школотзнавство

Тема 9. Основи управління загальною середньою освітою в Україні

9.1. *Теоретичні засади управління загальною середньою освітою в Україні.* Рівні загальної середньої освіти. Завдання та напрями розвитку загальної середньої освіти. Система державного управління загальною середньою освітою. За-

клади системи загальної освіти. Основні функції управління сучасною освітою. Основні функції управління школою

9.2. *Методична робота в школі.* Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі. Поняття передового педагогічного досвіду. Наукова організація педагогічної праці. Наукова організація праці в школі.

Тема 10. Впровадження досягнень педагогічної науки в шкільну практику

10.1. *Сучасна школа в умовах ринкової економіки.* Оновлення функції управління сучасними закладами освіти. Фінансові надходження школи. Спецрахунок. Використання наочного приладдя і технічних засобів навчання. Господарське забезпечення школи. Шкільна документація. Навчально-педагогічна документація. Види звітності. Внутрішньо шкільна оперативна інформація.

10.2. *Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності.* Інновація та її сутність. Інновація освіти. Інноваційний потенціал педагога. Передовий педагогічний досвід. Критерії педагогічної інновації. Інноваційний заклад освіти.

Розділ V. З історії педагогіки

Тема 11. Педагогіка давнього світу

11.1. *Виховання у первісному суспільстві.* Виховання на етапі первісного стада. Зміст і характер виховання дітей за родового устрою. Будинки молоді. Виникнення сімейного виховання. Виникнення шкіл. Розмежування фізичної та розумової праці.

11.2. *Виховання і навчання у Давній Греції та Давньому Римі.* Виховання, школа та педагогічна думка в Давній Греції. Особливості спартанського та афінського виховання. Погляди Сократа, Платона, Арістотеля та Демокріта на виховання та навчання. Виховання і школи в Давньому Римі. Марк Фабій Квінтіліан і його твір «Про виховання оратора».

Тема 12. Розвиток школи, виховання і педагогічних ідей у середньовічній Європі, в епоху Відродження та Реформації.

Особливості освітньо – виховної практики та педагогічної думки в епоху середньовіччя. Виникнення університетів. Школа та педагогічна думка в Європі в епоху Відродження та Реформації.

Тема 13. Становлення і розвиток зарубіжної педагогічної науки (XVII – XX ст.)

Педагогічна система Я.А.Коменського. Розвиток педагогічної теорії і практики в працях інших педагогів.

Тема 14. Історія української школи і педагогіки.

Освіта, шкільництво і педагогічна думка в Україні.

3. Рекомендована література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. -К.:Видавничий центр «Академія», 2003.-576 с. (Альма-матер).
2. Дичківська І.М.Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник. - К.:Академвидавництво, 2004.-352 с. (Альма-матер)
3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія/Уклад.: О.О.Любар : За ред.. В.Г. Кременя, -К.: Знання,2005, -767 с.
4. Мосеюк Н.Є. Педагогіка. Навчаний посібник. 4-е видання, доповнене, 2003 р.-615 с.
5. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: Навч.посіб. / Упоряд. І.А.Зязюн, Н.Г.Базилевич, Т.Г.Дмитренко та ін.; За ред.. І.А.Зязюна - К.:СПД Богданова А.М., 2008.-462 с.
6. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.В. Кривонос та ін.; За ред.. І.А.Зязюна. - 3-тє вид.допов. і переробл.- К.:СПД Богданова А.М.,2008.-376 с.
7. Перерва в.С. Історія шкільництва в містах і селах Київщини ХІХ-початку ХХ ст.. - Біла Церква: Вид. О.Пшонківський, 2008,-672 с.,іл.
8. Сірополко Степан. Історія освіти в Україні,- Київ : Наук.думка, 2001.- 912 с.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч.посіб. Вид.2-ге, випр.,доп.- К.:Академвидав.,2007.- 560 с. (Альма-матер)
10. Українське народознавство: Навч.посібник / За ред.. С.П. Павлюка, Г.Й.Горинь, Ф.Ф. Кирчіва, - Львів: Фенікс 1994.
11. П.Ягупов В.В. Педагогіка: Навч.посібник.-К.: Либідь, 2002,- 560 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен

5. Засоби діагностики успішності навчання: семінарські заняття, тестові завдання, реферати, контрольні роботи.